

* نگاه کلی

در این آزمون، ۱۳ پرسش از موسیقی غربی و ۶ پرسش از موسیقی ایرانی و ۱ پرسش مشترک از این دو مبحث طرح شده بود.

با احتساب سؤال هارمونی، ۱۱ پرسش از تئوری موسیقی طرح شده بود؛ شامل ۸ پرسش تئوری موسیقی غربی، ۲ پرسش تئوری موسیقی ایرانی و ۱ پرسش مشترک. از ۸ پرسش تئوری موسیقی غربی، ۱ پرسش از گام و مد، ۱ پرسش از فواصل، ۱ پرسش مشترک از فواصل و گام، ۳ پرسش از آکورد، ۱ پرسش از انتقال و ۱ پرسش از هارمونی طرح شده بود که پراکندگی پرسش‌ها در داخل مبحث تئوری موسیقی غربی، مناسب به نظر می‌رسد، ولی این پراکندگی در تست‌های دیگر به هیچ وجه رعایت نشده بود. از تئوری موسیقی ایرانی فقط ۲ پرسش، آن هم از یک مبحث عینی گام و مایه مطرح شده بود و یک پرسش مشترک تئوری غربی و ایرانی هم از همان مبحث است که در واقع پرسشی تکراری است! و مشابهش یکی از دو پرسش تئوری موسیقی ایرانی است در همین آزمون که در ادامه به آن اشاره خواهد شد. از فرم‌شناسی غربی ۱ پرسش مطرح شده است.

۶ پرسش سازشناسی عبارت‌است از ۴ پرسش سازشناسی غربی (۳ پرسش از سازهای انتقالی و ۱ پرسش از وسعت صدا) و ۲ پرسش سازشناسی ایرانی (۱ پرسش سازهای انتقالی و ۱ پرسش تاریخچه) که در مجموع مانند کنکور سال گذشته ۴ پرسش از مبحث سازهای انتقالی طرح شده است که این سنت ایجاد شده در تجمع پرسش‌ها در یک مبحث به هیچ وجه قابل قبول نیست که تازه ۲ پرسش از آن ۴ پرسش علاوه بر قدرت تحلیل، متگی به محفوظات / (نکته‌های حافظه محور) است.

از تاریخ موسیقی، ۲ پرسش آمده، آن هم از تاریخ موسیقی ایرانی و هیچ پرسشی از تاریخ موسیقی غربی طرح نشده است که این موضوع جای بسی تأمل دارد، آن هم وقتی بدانیم همین دو سال قبل تجمع غیراستاندارد پرسش‌های کنکور از همین مبحث تاریخ موسیقی غرب بوده است. از طراحان محترم پرسش‌ها باید پرسید آیا این نوع طرح پرسش، موجب سرخوردگی داوطلبانی که ساعت‌های زیادی، صرف مطالعه‌ی تاریخ موسیقی غربی نموده‌اند، نمی‌شود؟ آیا نمی‌شد به جای طرح ۲ پرسش آسان و تکراری از تاریخ موسیقی ایرانی که آن دو سؤال را از چرخه‌ی سنجش حذف می‌کند، مثل سال گذشته لااقل ۱ پرسش آن‌ها به تاریخ موسیقی غربی اختصاص می‌یافت؟

به نظر من سطح‌بندی پرسش‌ها بدین گونه بود:

- ۲ - پرسش خیلی دشوار: ۲۲۵ (با توجه به توضیحات ادامه‌ی متن) - ۲۲۲ } ۷ پرسش دشوار
- ۵ - پرسش دشوار: ۲۳۲ - ۲۲۴ - ۲۲۷ - ۲۳۳ - ۲۴۰
- ۵ - پرسش متوسط: ۲۲۱ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۷
- ۸ - پرسش آسان: ۲۲۳ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۸ - ۲۳۹

در مجموع میانگین دشواری این آزمون، متوسط ارزیابی می‌شود.

تجمع بیش‌تر پرسش‌های به نسبت آسان و حفظی یا متوسط در آخر آزمون و پراکندگی برخی از پرسش‌های نسبتاً آسان در بین پرسش‌ها نشان می‌دهد اگر داوطلبان از پرسش‌های وقت‌گیر به‌طور موقت بگذرند، مدیریت زمان بهتری خواهند داشت.

* پرسش‌های ابتکاری و نو

توضیح	شماره‌ی پرسش
۲۲۵- Leading tone یا Subsemi tone یا Sensible که «نت هدایتگر» به «نت پایه» (Tonic) است و در کتاب‌های فارسی نت «محسوس» ترجمه شده، همواره نیم‌پرده با نت پایه فاصله دارد و در حرکت به سمت نت پایه در آن حل می‌شود. این نت را معمولاً درجه‌ی هفتم گام دیاتونیک در نظر می‌گیریم که نیم‌پرده با نت اکتاو (تونیک در موقعیت دیگر) فاصله دارد. مثلاً در گام دیاتونیک «دو» (دو ماژور) Leading tone نت «Si» می‌باشد، اما باید توجه داشت که نت‌های آلتیره (تغییر یافته) «ر-بمل» یا «دو-دیز» نیز می‌توانند «Leading tone» باشند، چون نیم‌پرده تا «Tonic» فاصله دارند. می‌توان این‌گونه فرض کرد که این پرسش بسیار زیرکانه طرح شده است، چون در بین نت‌های گام مینور آنتیک (تئوریک) (یا طبیعی) نت محسوس یا Leading tone نداریم و درجه‌ی هفتم تا درجه‌ی هشتم (اکتاو یا تونیک)، ۱ پرده فاصله دارد و Sub-Tonic نامیده می‌شود. نه Leading tone و از تونیک، هفتم کوچک و از Super tonic، هشتم کوچک فاصله دارد؛ بنابراین نت Leading tone در این گام یک نت تغییر یافته (آلتیره) موقتی محسوب می‌شود که از تونیک فاصله‌ی هفتم بزرگ دارد و از Super tonic فاصله‌ی ششم بزرگ (۴/۵ پرده) دارد. (گزینه‌ی ۳) مثل «ر» تا «سی-بکار» در گام دومینور تئوریک (که در حالت عادی «سی-بمل» دارد) یا «سی» تا «سُل-دیز» در گام لامینور تئوریک (که در حالت عادی «سل-بکار» دارد) و این نت‌ها Sub Tonic و Leading tone محسوب می‌شوند. - بنابراین کلید اولیه‌ی سازمان سنجش که گزینه‌ی ۲ (ششم کوچک) را اعلام کرده، غلط است و گزینه‌ی درست، گزینه‌ی ۳ (ششم بزرگ) است. - اگر منظور و گزینه‌ی طراح محترم با نوشته‌های بالا یکی باشد، این پرسش ابتکاری بسیار دشوار ارزیابی می‌شود، ولی اگر منظور از Super Tonic و Leading tone درجه‌ی دوم و هفتم گام مینور تئوریک باشد و گزینه‌ی ۲ را درست بدانند، این پرسش هم غلط خواهد بود و هم آسان!	۲۲۵
اگرچه این پرسش ابتکاری یا نو نیست، ولی از آن‌جا که هم پرسشی از مبحث هارمونی است و هم برای عموم داوطلبان قابل حل است، نقطه‌ی مثبتی در این آزمون محسوب می‌شود. کافی بود داوطلب انواع کادانس‌ها (پیوند یا حل آکوردها) را می‌دانست.	۲۳۰
این پرسش بسیار آسان بود، اگر داوطلبان مفهوم آن را متوجه می‌شدند. ولی احتمالاً عموم داوطلبان با مطالعه‌ی متوسط، از این پرسش گذشته‌اند! فقط کافی بود می‌دانستیم نام هر خط در کلید «دو» ی خط سوم، یک نت بالاتر از آن در کلید سُل است (البته با صدای یک اکتاو پایین‌تر!) مثلاً خط دوم در حامل کلید سُل، «سُل» و در حامل کلید «دو» ی خط سوم، «لا» نام دارد.	۲۳۳

* پرسش‌های دشوار یا وقت‌گیر

شماره‌ی پرسش	توضیح
۲۲۲	این پرسش از صفحه‌ی ۱۱۰ کتاب «شناخت سازهای ارکستر سمفونیک (۲)» رشته‌های موسیقی فنی و حرفه‌ای (هنرستان) طرح‌شده و کتاب‌های عمومی سازشناسی به‌ندرت تا این حد به‌روز شده‌اند، بنابراین پاسخ‌دادن به آن برای غیرهنرستانی‌ها دشوار به‌نظر می‌رسد.
۲۲۴	این مطلب از موارد اضافه‌شده در چاپ‌های جدید کتاب تئوری موسیقی آقای پورتراب آمده‌است. اگر می‌دانستیم آکورد ششم افزوده‌ی ایتالیایی، سه صدایی و آکوردهای ششم افزوده‌ی آلمانی و فرانسوی چهار صدایی است، این پرسش به‌راحتی قابل‌حل بود. (البته در آکورد ایتالیایی مذکور در صورت نوشته‌شدن برای ۴ صدا، نتِ تونیکِ گام دو بار نوشته‌می‌شود). در گام دوماژور یا دومینور، این آکوردها عبارتند از: $\text{lab تا } \# \text{fa : ششم افزوده}$ $\text{lab - do(-do) - \#fa}$ ششم افزوده‌ی ایتالیایی $\text{lab - do - re - \#fa}$ ششم افزوده‌ی فرانسوی $\text{lab - do - mib - \#fa}$ ششم افزوده‌ی آلمانی
۲۲۶	حفظ‌کردن سازهای انتقالی و تغییرات‌شان برای عموم داوطلبان کاری دشوار است. ویولن‌ها انتقالی نیستند. نتِ «دو»ی نوشته‌شده، در فلوت آلتو، «سل» (یک چهارم پایین‌تر) و در ساکسوفون آلتو، «می - بمل» (یک ششم پایین‌تر) صدا می‌دهد و طراح سؤال، زیرکانه در این دو سؤال یک‌بار ساز انتقالی را با ساز زهی مقایسه کرده و در دیگری، برعکس.
۲۲۷	
۲۲۸	۲۲۸- پرسش دشواری نیست؛ فقط باید از انتها به ابتدای این «تتابع اضافات» را به‌ترتیب و با حوصله به‌دست‌بیاوریم. (داوطلب قوی ناگهان می‌توانست درجه‌ی هفتم درجه‌ی هفتم گام (یعنی درجه‌ی ششم گام) را که جواب است، به‌دست‌آورد)
۲۴۰	پاسخ به پرسش‌هایی از جزئیات مباحث فرم‌شناسی، معمولاً برای اغلب داوطلبان دشوار است. ولی از آنجایی‌که این پرسش در آزمون سراسری سال ۹۳ نیز طرح‌شده‌بود، تکراری بوده و پاسخ‌گویی به آن خیلی دشوار نبود. سونات معمولاً از قالب‌های دوتایی (باینری) یا سه تایی (ترنری) تشکیل شده (که با موومان فرق دارد و بیانگر فرم است). در کلّ این فرم از موسیقی، سه بخش قابل‌تشخیص است: (۱) شرح اولیه (Exposition) (۲) بسط و توسعه، در تضاد با بخش اول (Development) که موسیقی در این بخش به اوج (Climax) خود می‌رسد. (۳) تکرار و یادآوری تم بخش اولیه (Recapitulation) (ممکن است پیش از بخش اول، قسمتی به نام مقدمه بیاید و یا برگشت‌های بزرگی از نوع کُدا (Coda) در آن اتفاق بیفتد.)

* پرسش‌های غیراستاندارد یا نادرست

شماره پرسش	توضیح
۲۲۱	(پرسش مشابه آزمون سراسری خارج از کشور ۹۳) این دو پرسش، غیراستاندارد یا نادرست نیست، اما
۲۳۷	درواقع ۱ پرسش است که به دو گونه مطرح شده (فرض می‌کنیم داوطلبان می‌دانند که گام ماژور و ماژور از نظر فواصل و درجات، یکسانند و هیچ فرقی با هم ندارند) بنابراین به دلیل طرح پرسش از یک موضوع واحد یا داوطلب هر دو این پرسش‌ها را پاسخ درست می‌دهد یا هر دو را غلط پاسخ می‌دهد و یا هر دو را سفید می‌گذارد (!) و این مطلوب نیست.

* پاسخ‌های نادرست

شماره پرسش	توضیح
۲۲۵	گزینه ی ۲ در کلید اولیه‌ی سازمان سنجش اشتباه و گزینه ی ۳ درست است. (توضیح در قسمت پرسش‌های ابتکاری و نو آمده‌است).

* غلط‌های املائی یا دستوری و جاافتادگی‌ها

شماره پرسش	توضیح
۲۲۲	وسعت [صدای] ...
۲۲۵	Leading tone (به جای Leding ton)
۲۲۹	۲) ملودیک (به جای ملوریک)
۲۳۵	بهرتر بود به جای «در کدامیک از سازها یک اکتاو، پایین‌تر از نت‌هایی که اجرا می‌کند، شنیده می‌شود؟» می‌آمد: «اجرای کدامیک از سازها از نت‌های نوشته شده، شنیده می‌شود؟» و یا متنی مشابه این. (چون همانند متن و گزینه‌های پرسش ۲۲۶ و ۲۲۷، نت‌های اجرا شده، همان نت‌هایی است که می‌شنویم، نه آن‌ها که می‌بینیم!)

* تحلیل پرسش‌های دیگر

شماره پرسش	توضیح
۲۲۳	گزینه‌ها طوری طرح شده‌اند که اگر بر موضوع سازهای انتقالی اشراف کامل هم وجود نداشت، قابل حل بود. چون فقط گزینه ی ۳ است که فاصله ی «دو» تا «می - بمل» را عنوان کرده. اگر گزینه‌های «سوم کوچک بالاتر» یا «ششم بزرگ ...» (فاصله ی «می - بمل» تا «دو») در گزینه‌ها وجود داشت کار داوطلب کمی سخت‌تر می‌شد، بنابراین با این‌که این پرسش از سازهای انتقالی طرح شده، ولی آسان ارزیابی می‌شود.